

HOLLANDIAI MIKES KELEMEN KÖR

Association for Hungarian Art, Literature and Science in the Netherlands

Suezkade 74, 2517 BX, Den Haag, The Netherlands

Tel.: +31-70-3509949; Fax: +31-70-3456043

E-mail: mikes_tn@yahoo.com Internet: <http://www.federatio.org/mikes.html>

MIKES INTERNATIONAL

Magyar Szellemi Fórum — Hungarian Periodical for Art, Literature and Science

P.O. Box: 10249, 2501 HE, Den Haag, The Netherlands

E-mail: mikes_int@federatio.org Internet: http://www.federatio.org/mikes_int.html

SAJTÓKÖZLEMÉNY

Hága, 2006. szeptember 30.

47. MIKES TANULMÁNYI NAPOK

A Hollandiai Mikes Kelemen Kör és a Mikes International közösen ezévben szeptember 21. és 24. között Elspeetben rendezték meg a hagyományos évi MIKES TANULMÁNYI NAPOKAT — 1959 óta sorrendben a 47-et — a következő címmel:

MAGYAR KULTÚRA I.

MAGYAR IRODALOM WORLD-WIDE

Három pólus: Magyarország, Utódállamok, Nyugat

Amint a címből kiviláglik, mi a magyarságot, a magyar kultúrvilágot világviszonylatban szemléljük és éljük meg. A Magyar Szellemi Hazában élünk, amely határtalanul az egész Földön létezik. Magyarország a magyarság számára ma már nem meghatározó jellegű. E Szellemi Hazának három pólusa van: Magyarország, az Utódállamok és a Nyugat. A magyarság azok egésze, akikben a magyar történelem egyetemes emberi értékvilága él. Erre ráébred az, aki idegen környezetbe kerülve rákényszerül önmaga újraértékelésére. Ebben a helyzetben találja magát a magyarságnak mind nagyobb része. Ehhez önálló, egyetemes bölcséleti kiindulópontra és konzekvensen átgondolt világképre van szükség, mert másképpen divatok, frázisok és manipulációk játékszerévé válunk. Ezért szentelünk különös figyelmet a Kolozsvári Filozófiai Iskolának — Böhm Károly, málnási Bartók György, Ravasz László, Makkai Sándor, Tankó Béla, Tavasz Sándor, Kibédi Varga Sándor és mások —, mert az a 19. század végétől kezdve magyar talajon és világos magyar nyelven független, rendszeres és nyitott eszmevilágot épített ki a kanti kriticismus kemény alapjain, beleágyazva az egyetemes emberi gondolkodásba. Ha ez az iskola sokak számára eddig nem ismert, ez csak azt bizonyítja újra, hogy a 20. század különböző buktatói és a magunk hibái e tekintetben is megakadályozták bennünket saját értékeink felismerésében és felhasználásában. Hasonló jelenségeket látunk más kis népeknél is. Mindez nem jelent előítéletet. Körünkben a humánus gondolkodás, az akadémiai szabadság és nyíltság érvényesül. Frázismentesen. Ez a tény azonban arra kötelez, hogy magyar kultúrvilágunk egyetemes emberi kincsesládát — melynek értékeit és hiányait külföldön gyakran élesebben látjuk, mint ha magyar társadalmi közegben élnénk — tovább gyarapítsuk. Ezt igyekszünk tenni 1951. óta — azaz 55 év óta — a Hollandiai Mikes Kelemen Körben s 2001. óta a Mikes International-ben.

E Tanulmányi Napok a Magyar Kultúra kitáruló egészének szentelt sorozat első részét képezik, ezért áll a főcímben: Magyar Kultúra I.

MIKES IRODALMI DÍJ

A Tanulmányi Napok keretében a Kör 'MAGYAR IRODALMI FIGYELŐ' irodalmi díját **Czigány Lóránt** (London), ismert író és irodalomtudós laudatioja alapján **Podmaniczky Szilárd**-nak (Szeged) ítélte oda 'Megfricskázott grimaszok, Podmaniczky Szilárd történetkéi' címmel tartott előadásában. A díjról diploma és emlékérem tanúskodik.

ELŐADÁSOK (időrendi sorrendben):

Tóth Miklós, elnök (Hága) megnyitójában említette, hogy mindenkinek a gondolatai a magyarországi eseményeknél vannak. Idézte Berzsenyi szavait: 'Minden ország támasza-talpköve a tiszta erkölcs, mely ha megvész, Róma ledől s rabigába görbed'. Aláhúzta, hogy a magyar történelemben 'az utcának' jogai és kötelességei vannak. Ezt bizonyítja 1848. március 15. és 1956. október 23. Ott, ahol az alkotmány erkölcsi krízisek megoldására nem nyit lehetőséget, ott az utca kötelessége az erkölcsi törvénynek érvényt szerezni. A mai magyarországi krízis erkölcsi krízis és nem politikai.

Kibédi Varga Áron (Amszterdam) témabevezető előadásában a meghívóban közzétett témaleírást bontotta ki, kiemelve a Nagy Magyar Emigráció különböző részeinek a szerepét időben és térben az egyetemes magyar szellemi élet szempontjából.

Arday Géza (Budapest) 'Lélegeztetőkészüléken tartott kultúra: a magyarországi irodalom helyzete' címmel hivatalos adatokra hivatkozva mutatta be a jelenlegi magyarországi könyv-, illetve kulturális lapkiadás állami támogatási rendszerét, amely nagyvonalakban szerves folytatása a Kádár-rendszer államosított irodalompolitikájának. Az előadó óvatos optimizmusának adott hangot, amikor vázolta ennek a jelenlegi helyzetnek kívánatos megoldási lehetőségeit.

'A magyar kultúra kiadói és terjesztői' című esti beszélgetésben **Szigeti László** (Pozsony), a *Kalligram* kiadó igazgatója és **Csordás Gáborné** (Pécs), a *Jelenkor* Kiadó marketing-igazgatója adtak képet munkájukról. Kitűnt, hogy a magyarnyelvű tudományos művek kiadása a kellettéhez viszonyítva elmarad. Szépirodalmi művekben nincs hiány. Ezek iránt van is érdeklődés. Az elektronikus könyvkiadás növekvőben van, de ez csak részben befolyásolja a papíron történő könyvkiadást, szépirodalmi területen pedig szinte semmiképp. Öröm volt számunkra, hogy e két kiadóban azon barátainkat is üdvözölhettük, akik a Mikes Kelemen Kör két könyvét adták ki 2001. előtt: a *Jelenkor* 'Az Új Század Küszöbén' c. könyvünket (1998) és a *Kalligram* az 50 éves jubileumra készült 'Számadás' c. kötetünket (2001).

Sulyok Vince (Oslo) 'A magyar szó és gondolat – északi fordításokban. A fordítói tevékenység fontossága és missziója' c. előadásának leírt szövegét – betegsége miatt – Kibédi Varga Sándor olvasta fel. Ebben a szerző összefoglalta hogyan jutott el Ménfőcsanakról Osloig, s hogyan lett a magyar, illetve a skandináv kultúra tolmácsolója a messzi északon. Beszámolójában kiemelte a műfordítás kulcsfontosságát, amelynek ő évtizedek óta művelője. A személyes hangú előadást néhány vers felolvasása zárta, amelyeket az író norvég, svéd, dán, illetve orosz nyelvből ültetett át magyarra.

Vallasek Júlia (Kolozsvár) 'Világok változása. Az erdélyi irodalom fordulópontjai' címmel az erdélyi magyar irodalmi élet nemzetformáló és megtartó szerepét elemezte. Különösen az 1940-44 közötti periódusra fordított figyelmet, amely a hóskort lezáró néhány évet foglalja magában. Külön hangsúlyozta, hogy ez nemcsak az erdélyi irodalmi élet megszületését és izmosodását jelentette, hanem önállósodását is, a Budapest-centrikusság megszűnését.

Neubauer János (Amszterdam) 'Pest-Buda eltűnt kultúrái'-t mutatta be, az 1790-1850 közötti periódusra koncentrálna. Előadása nemcsak azért volt izgalmas, mert olyan kultúrák bemutatására került sor, amelyek

mára jórészt eltűntek, hanem azért is, mert ezáltal nyilvánvalóvá vált, hogy az akkori Pest-Buda Európa egyik legsokszínűbb városa volt, híven Magyarország ezeréves multikulturális történelmi hagyományaihoz.

Farkas Flórián (Hága) áttekintést nyújtott a *Mikes International* működéséről annak 5. évében, amelyben többek között tematikusan bemutatta az elmúlt évben kiadott 33 kötetet. Külön kiemelte az idén március 15-én meghirdetett *Böhm-Bartók Díjat*.

A pénteki napot **Arday Géza László Noémi**-vel (Kolozsvár) folytatott *Irodalmi Párbeszéde* zárta, amelyben László Noémi költői munkásságáról és életfelfogásáról vallott.

Beke Albert (Budapest) *'Népfői vagy kegyenc? — Illyés Gyula és a hatalom'* c. előadásában éles kritikai megvilágításba helyezte Illyés Gyulának a kommunista periódusban betöltött szerepét. Az előadást heves vita követte. Az eszmecsereben felmerült a kérdés, hogy miként kell és lehet megítélni egy diktatórikus helyzetben élő író írásai alapján. Ugyanakkor az is világos lett, hogy etekintetben kinek-kinek saját sorsa és élményei szerint más-más referenciapontjai vannak. Fel kell ismernünk a kép sorsszerű sokrétűségét, amely mindenkit másként érint, aki az 1949 utáni Magyarországon élt.

Gömöri György (London) *'Magyar Irodalmi peregrináció: nyugati és kisebbségi magyar irodalmi összjáték'* címmel adott áttekintést a nyugati magyar irodalom életéről az elmúlt 50-60 év alatt. Ebből kiviláglott, hogy milyen sokoldalú volt az emigráció magyar irodalma. Egyben az is kitűnt, hogy milyen jó kapcsolat állt elő ezen irodalom és a kisebbségben élő magyarság irodalma között. Ez mindmáig fennáll.

Sipos Gyula (Párizs) *'Magyar Színház Franciaországban (különös tekintettel Josef NADJ Orléans-i JEL-színházára)'* címmel rövid bevezető után két filmet mutatott be a magyarkanizsai Nagy József művészetéről, amely nagy érdeklődésnek örvend Franciaországban. Ez az eredeti színházi megközelítés új dimenziót jelent nem csupán a magyar, hanem az európai színházművészetben is.

'GLORIA VICTIS 1956' címmel ünnepélyes megemlékezés történt az 1956-os Magyar Forradalomról és Szabadságharcról nem-magyar költők művei felolvasásával a Tollas Tibor, valamint Gömöri György és Sulyok Vince által összeállított hasoncímű kötetből, amely eredetileg 1966-ban jelent meg Münchenben a NEMZETŐR gondozásában, s amelyet a Mikes International 2006-ban elektronikusan megjelentetett. A költeményekből kitűnt, hogy a magyar forradalom milyen mélyen érintette és rázta meg az egész világ minden népét és azok íróit. A verseket **Szűcs Enikő** (Nagyvárad), **Gömöri György** és **Juhász István** (Leiden) olvasta fel.

Az *Irodalmi Est* folyamán **László Noémi**, **Balázs Imre József** (Kolozsvár), **Gömöri György** és **Kibédi Varga Áron** olvasott fel költeményeiből.

Az *Irodalmi Est* után szokás szerint a vezetőség **Fogadást** adott, amelyen a jelenlevők a késő éjszakáig együtt voltak, erősítvén a barátságot, amely a Mikes-találkozóknak lényeges eleme.

Farkas Flórián tartotta a záróelőadást, *'Magyar szellemvilág world-wide'* címmel, amelyben Bartók Györgynek *'Faj, Nép, Nemzet'* és Kibédi Varga Sándonak *'A Magyarságismeret Alapfogalmai'* című írásaira utalva többek közt említette azon gondolatokat, amelyeket fentebb a bevezetőben összefoglaltunk. Külön kiemelte málnási Bartók Györgynek a magyarság lényegéről írott megszívlelendő sorait: *'Mert a nemzethez való tartozás nem egy biológiai folyamat, vagy gazdasági és megélhetési lehetőség, nem is egy államban való élés következménye, illetve függvénye, hanem tisztán és kizárólag szellemi fejlődés, amely tehát a szó legteljesebb értelmében organikus és törvényekhez kötött: a szellem törvényeihez.'* Továbbá: *'Tudományt, művészetet, gépeket hozni lehet külföldről is, de lelket hozni sehonnan sem lehet. A nemzet lelkisége éppen a hagyományban gyökerezik.... Aki egy nemzet tagja akar lenni, annak ebbe a hagyományba kell bele nőnie. Ez olyan tény, amelyen semmiféle bölcsesség nem változtathat.'* Az előadást hosszú eszmecsere követte.

Tóth Miklós, elnök zárta be a *Tanulmányi Napokat*, hangsúlyozva a magyar emigráció felelősségét a magyar kultúrvilág értékeinek a megőrzéséért, ápolásáért és továbbfejlesztéséért. Ez a felelőség ma talán nagyobb mint a múltban volt. Az emigráció nő és nőni fog. Utalt az egymástól eltérő nézetek és felfogások aktív ápolásának a

jelentőségére, amely a Mikes Kelemen Körben kezdettől fogva fontos szerepet játszott és játszik mindmáig. Az egyvéleményűség a szellem halála.

Az előadóknak köszönetünk jeleként a Mikes International irodalmi köteteiből nyújtottunk át példányokat.

Szombat délután '**Magyar kulturális foglalkozás az ifjúság számára**' címmel **Visserné Szendi Ágnes** (Hága) tartott kulturális foglalkozást, amelynek keretében Jókai és kora került bemutatásra, valamint '*A kőszívű ember fiai*' c. film levetítésre, amelyet megbeszélés zárt le. A műsort **Vancsó Klára** (Hengelo) szervezte.

A TANULMÁNYI NAPOK ELŐADÁSAI FOLYAMATOSAN MEGJELENNEK A 'MIKES INTERNATIONAL' FOLYÓIRATBAN, MAJD EGYBEGYŰJTVE KÖNYV ALAKBAN IS (ELŐRELÁTHATÓAN 2007 KÖZEPÉN).

Jelenlegi terveink szerint jövő évi Tanulmányi Napjainkat 2007. szeptember 27-30. rendezzük meg szintén Elspeetben. Ennek központi témája lesz: *Magyar Szellemi Műhelyek World-Wide*. Kérjük, jegyezd ezt már most fel naptáradba.

A *Hollandiai Mikes Kelemen Kör*t Hollandiában tanuló magyar egyetemi hallgatók alapították 1951-ben Utrechtben. A Kör évenkénti Tanulmányi Napjait 1959 óta rendezzi meg. Ezeket a magyar szellemi élet számos jeles képviselője részvételével egy-egy a magyarságot érintő kérdéstről cserélnek eszmét a sok országból összegyűlt jelenlevők. A Kör Hollandiában havonta rendez tudományos és irodalmi előadásokat, rendszerint a vianeni Magyar Otthonban. A Kör a múltban 15 könyvet adott ki, jórészt az elhangzott előadások anyagából. A 2001-ben alapított *Mikes International* a Hollandiai Mikes Kelemen Kör szellemiségét kívánja tovább vinni és azt az egész világon igyekszik előmozdítani. Jelenlegi tevékenységi köre kiterjed a Mikes International című negyedévi lap kiadására, könyvkiadásra, valamint kulturális összejövetelek szervezésére.

A **HOLLANDIAI MIKES KELEMEN KÖR** vezetősége
A **MIKES INTERNATIONAL** vezetősége